

Tudós fórum

ÁLLÁSFOGLALÁS A DARWINI EVOLÚCIÓS ELMÉLET VÉDELMEBEN

A Magyar Tudományos Akadémia – hasonlóan 67 ország tudományos akadémiáihoz, köztük az elsők közt megszólaló Royal Society-hez – elhatárolódik azoktól a tudományon kívüli elképzelésektől (pl. *Intelligent Design*), amelyek a darwinizmus tudományosan megalapozott állításait támadják, eltorzítják, illetve áltudományos érvelésekkel kritizálják.

A nézetkülönbség fő forrása véleményünk szerint a vallásos hit és a tudomány természetének félreértéséből, bizonyos tudományos alapfogalmak (pl. mi az evolúció) eltérő meghatározásából adódik. Az evolúció tanulmányozása biológiai megfigyeléseken, méréseken és következtetéseken alapuló tudomány (amelynek egyes állításai bizonyíthatóak és cáfolhatóak), míg a kreacionizmus (így a teljesen hipotetikus *Intelligent Design* is) dogmán és feltételezéseken alapuló elmélet, amelyek nem összevethető, szembeállítható fogalmak.

Meggyőződésünk, hogy a vallásos hit (így a kreacionizmus is) sem nem igazolhatja, sem nem cáfolhatja az evolúció tudományos elméletét, mint ahogy a tudományok sem foglalkozhatnak hitbéli kérdésekkel. A vita a Magyar Tudományos Akadémián is szóba került; részletes anyaga a *Magyar Tudomány* című folyóiratban is megjelent (MT 2006/9. sz.). A darwini evolúciós elmélet – ahogy a tudományokban a fejlődést figyelembe véve ez megszokott – nem teljesen lezárt volt ellenére, tudományosan megalapozottnak tekinthető és kellően leírja a fajok keletkezését és átalakulását.

Budapest, 2008. február 26.

*a Magyar Tudományos Akadémia
Elnöksége*

ÁLLÁSFOGLALÁS

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Biológiai Tudományok Osztálya • Fizikai Tudományok Osztálya
Földtudományok Osztálya • Matematikai Tudományok Osztálya
Műszaki Tudományok Osztálya

A Magyar Tudományos Akadémia fent nevezett öt tudományos osztálya álláspontja a természettudományos oktatásról

Az új tantervi javaslat lehetővé teszi a természettudományos tárgyak óraszámának csökkentését. Az MTA Biológiai Tudományok Osztálya, az MTA Fizikai Tudományok Osztálya, az MTA Földtudományok Osztálya és az MTA Matematikai Tudományok Osztálya, valamint az MTA Műszaki Tudományok Osztálya nem ért egyet ezzel a javaslattal.

Az emberi kultúra és műveltség szerves részét képezik a természettudományok és a matematika, de ugyanakkor nélkülözhetetlenek az egyre bonyolultabb világban való tájékozódáshoz is. A gyakran népszavazásig vitt környezeti kérdések megértésétől az áltudományokkal, babonákkal, hiedelmekkel szembeni felvérteztségig gyakorlati szempontból is fontos tudásról van szó. A természettudományos ismeretek oktatásának növekvő fontosságát a versenyképesség szempontjából a fejlett országok már felismerték, és lépéseket tettek a színvonal emelésére (USA, Anglia, Németország). Magyarországon a műszaki, természettudományos végzettséggel rendelkezők aránya ijesztően alacsony, ami immár gátja a tudásalapú társadalom megteremtésé-

nek, az ország dinamikus fejlődésének, annak, hogy a nemzetközi munkamegosztásban a magasabb hozzáadott értékű munka felé tolódjon el az arány. Ezen nem lehet csak a felsőoktatási felvételi arányokkal segíteni, a közoktatással és a tanárképzéssel kell kezdeni.

A Magyar Tudományos Akadémia már korábban felhívta a döntéshozók figyelmét a természettudományos tárgyak fontosságára, a jelenlegi tantervi módosítási javaslat – sajnos – ezzel ellenkező irányba mutat.

Az öt tudományos osztály kéri az oktatásért felelős testületeket, hogy tegyenek hathatós, lényegi javulást eredményező lépéseket a természettudományos ismeretek szélesebb körben való elterjesztésére, az ilyen tantárgyak magasabb színvonalú oktatása érdekében. Ehhez a minimális feltétel, hogy ne adjanak jelzéseket a természettudományos tárgyak óraszámának csökkentése irányába. Alapvető javulást hozna, ha egy választott természettudományos tárgy kötelező érettségi tárgy lenne.

Az osztályokon megvitattuk a fenti kérdéskört szélesebb összefüggéseiben is. Megfontolandónak tartjuk a középiskolákban a reál és humán specializáció bevezetését. A reál középiskolai képzésben emelt óraszámmal szereplnének a természettudományos tár-

gyak, és az érettségi vizsgán diszciplináris tárgyválasztás lenne, míg a humán képzésben az érettségi vizsga természettudományos tárgyválasztása összevont természetismereti tárgy keretében valósulna meg.

Levelünk írásával egy időben tudomásunkra jutott, hogy az Országgyűlés Oktatásügyi Bizottsága javaslatot fogadott el, ami kötelezővé tenné egy természettudományos tárgy választását az érettségi vizsgán. Üdvözöljük e

javaslatot, és reméljük, hogy ez egy elmozdulás kezdetét jelzi a természettudományos ismeretek szélesebb körű és magasabb színvonalú elterjesztése irányában.

Levelünket eljuttatjuk a *Fizikai Szemle* és a *Magyar Tudomány* lapokhoz is.

Budapest, 2008. február 28.

tisztelettel

Damjanovich Sándor

a Biológiai Tudományok
Osztályának elnöke

Horváth Zalán

a Fizikai Tudományok
Osztályának elnöke

Ádám József

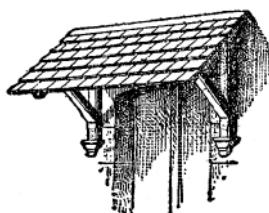
a Földtudományok
Osztályának elnöke

Szász Domokos

a Matematikai Tudományok
Osztályának elnöke

Gyulai József

a Műszaki Tudományok
Osztályának elnöke

SZEGEDI SZÉCHENYI-DÍJAS AKADÉMIKUSOK FELHÍVÁSA A SZÁZ LEGGAZDAGABB MAGYARHOZ

Élénk érdeklődést keltett a közvéleményben a száz leggazdagabb magyar rangsorának közzététele. Csak örömünkre szolgálhat az a tudat, hogy élnek közöttünk kiváló, jó üzleti érzékkel megáldott, nagy munkabírású honfitársaink, és hogy a sokat hangoztatott, híres kreativitásunknak mégiscsak lehet valami alapja. Az említett tulajdonságokra azonban az életnek egy másik területén is szükség van: ez pedig a tudomány. A kutatás megszállottai is zömmel az átlagot meghaladó alkotókészséggel és szorgalommal megáldott emberek, akiknek teljesítményében óriási különbségek vannak. Az ország vezetőinek arra kellene törekedniük, hogy mindkét kiemelkedő csoport számára biztosítsák a kibontakozásukhoz szükséges feltételeket. A vállalkozóknak azonban arra is adottak a lehetőségek, hogy a másik „kreatív” réteg munkakörülményeit javítsák, kutatásukat támogassák. Ez részükről nemcsak egy önzetlen cselekedet lenne, hiszen a létrejövő szellemi termékek végső soron a gazdaság növekedését is szolgálnák. Hazánkban a természettudományok

területén a legnagyobb gondot ma már nem az eszközök, hanem a kutatók hiánya, illetményük előteremtése jelenti. Az EU-országok népességéhez viszonyítva Magyarországon van a legkevesebb kutató. Jelentős minőségi változást eredményezne, ha a száz leggazdagabb vállalkozó személyenként öt-tíz ösztöndíjat – nevezzük **Szent-Györgyi-ösztöndíjnak** – létesítené. Egy doktorandusz illetménye évi viszonylatban ~1,2 milliót, egy poszt-doktoranduszé pedig ~hárommillió forintot tesz ki. A két, munkájában sikeres csoport közötti kapcsolat példamutató nemzetépítő formája lehetne, ha a száz leggazdagabb vállalkozó elsősorban az objektív felmérések, a nemzetközi visszajelzések szerint száz legsikeresebb tudós honfitársának kutatóhelyét erősítené a javasolt ösztöndíjakkal.

*Dobozy Attila, Dudits Dénes,
Keszthelyi Lajos, Papp Gyula,
Solymosi Frigyes, Télegdy Gyula,
Vigh László*

szegedi Széchenyi-díjas akadémikusok